herpy

GEKKOER

Pristurus crucifer

Pristurus crucifer er en lille, jordlevende gekko fra Afrikas Horn og det sydvestlige Arabien. Kroppen måler højst omkring 4 cm fra snude til kloak. Som de fleste i slægten er den aktiv om dagen, og den kræver varme, stærkt lys og UVB. Arten er sjælden i terrarier, så pasningen bygger på nære slægtninge.

Familie: Sphaerodactylidae Tidligere navn: *Gymnodactylus crucifer; Pristurus stefaninii* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**4 cm** snude-kloak-længde
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Dag og skumring**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Halvørken og savanne**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 40 × 40 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-30 °C**
Hotspot	**38-42 °C**
Temperatur, nat	**20-23 °C**
Luftfugtighed	**30-40 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter og små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Inkubation	**70-90 dage** ved 28 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES-listerne eller i bilagene til EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen særlige tilladelser ved køb og salg. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav.

Om arten

Pristurus crucifer er en lille, slank gekko i slægten *Pristurus*, hvor næsten alle arter er aktive om dagen. Den måler højst omkring 40 mm fra snude til kloak og er dermed en del mindre end *Pristurus carteri*. Artsnavnet er dannet af latin crux (kors) og ferre (bære) og betyder korsbærer.

Kønnene kan skelnes på halen: hos voksne hanner er den kølet på både over- og undersiden, mens den hos hunnerne er rund eller kun kølet på oversiden. Unge hanner har samme hale som hunnerne.

Arten blev beskrevet i 1861 under navnet *Gymnodactylus crucifer* og regnes i dag til *Pristurus*. *Pristurus stefaninii* og underarten laticephalus er slået sammen med den, mens *Pristurus longipes*, der tidligere blev regnet med, i dag er en selvstændig art. Angivelser fra Socotra bygger formentlig på forveksling med *Pristurus sokotranus*, der varierer meget i farve og tegning.

Der findes kun lidt viden om artens liv i fangenskab. Levetiden i boksen (5-10 år) er lånt fra *Pristurus carteri*.

Udbredelse og levested

Pristurus crucifer lever på Afrikas Horn og i det sydvestlige Arabien: Eritrea, Etiopien, Somalia, det nordøstlige Kenya og det sydvestlige Saudi-Arabien. Typelokaliteten ligger i Etiopien. Arten findes fra lavlandet nær kysten op til mindst 1.100 m over havet.

Arten vurderes på IUCN's globale rødliste som ikke truet. Bestandens størrelse er ikke dokumenteret.

> **Oprindelig udbredelse:** Saudi-Arabien, Eritrea, Etiopien, Somalia og Kenya.

LEVESTED

Pristurus crucifer lever på jorden i tørt, varmt land med spredt vegetation. Den er aktiv om dagen og i skumringen og jager som ventejæger: den sidder stille på et udkigspunkt og slår til, når et insekt kommer forbi.

Klimaet i udbredelsesområdet er varmt og tørt det meste af året med korte regntider. Temperaturer og luftfugtighed på artens levesteder er ikke dokumenteret.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Pristurus crucifer*. Klimaet i udbredelsesområdet er varmt og tørt, og arten lever på jorden og jager fra et udkigspunkt i solen. Pasningen og tallene i boksen bygger på den bedre kendte *Pristurus carteri*. *Pristurus flavipunctatus* lever i en del af det samme område.

Ét voksent dyr skal have et terrarie på mindst 60 × 40 × 40 cm. Bundarealet betyder mere end højden, fordi arten lever på jorden. Et par kræver mere plads og mange skjul, så hannen ikke presser hunnen. Et glas- eller PVC-terrarie holder bedst på tørken og varmen.

Indret med flade sten, skifer og rødder, så der er udkigspunkter og solpladser i flere højder og skjul i både den varme og den kølige ende. Sten skal stå direkte på bunden og helst limes, så de ikke kan skride, hvis dyret graver under dem. Brug en bund af fint sand blandet med jord, så hunnen kan lægge æg. Terrariet skal have god ventilation og et tætsluttende låg, for arten er lille og hurtig.

TEMPERATUR

Lav en tydelig gradient. Den kølige ende holdes på 28-30 °C, og under en spotlampe laves en solplads på 38-42 °C. Om natten må temperaturen falde til 20-23 °C uden ekstra varme.

Brug digitale termometre i begge ender og et infrarødt termometer til at måle selve solpladsen. Styr varmelampen med en termostat, og sørg for, at der altid er et køligere område. Søger dyret hele tiden skygge eller gaber, er det for varmt.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luften skal være tør, omkring 30-40 %. Tør bund og god ventilation holder fugtigheden nede, og et hygrometer viser, om niveauet holder.

Giv en meget lav skål med frisk vand, som skiftes dagligt, og læg et par sten i, så små dyr ikke kan drukne. Sprøjt indretningen let en gang om ugen, og lad den tørre op igen. Et lille skjul med let fugtigt mos hjælper ved hudskifte og æglægning.

LYS OG UVB

Pristurus crucifer er aktiv om dagen og soler sig, så lys har stor betydning. Giv kraftigt dagslys og et UVB-rør, fx et T5-rør med 10-12 % UVB, over solpladsen. UVB er nødvendigt, fordi det giver D3-vitamin og forebygger knoglesygdom. Ferguson-zone 3 passer til en dagaktiv ørkengekko, der soler sig, men zonen er ikke målt for arten.

Hav lyset tændt 12 timer om dagen i sommerhalvåret og 9-10 timer om vinteren, styret af et tænd-sluk-ur. Udskift UVB-røret efter producentens anvisning, da effekten falder, selv om røret stadig lyser.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Arten lever af insekter. Giv små foderdyr: springhaler, bananfluer, små fårekyllinger og nyklækkede kakerlakker. Byttet må ikke være bredere end afstanden mellem dyrets øjne. Giv ét eller få dyr ad gangen, så gekkoen kan jage dem fra sit udkigspunkt.

Unge dyr fodres dagligt og voksne hver anden eller tredje dag med det, de kan æde på 15-20 minutter. Fjern resten bagefter. Foderdyrene skal selv have fået grønt eller færdigfoder. Pudr dem med kalk ved hver anden eller tredje fodring og med vitaminer en gang om ugen til to gange om måneden; unge dyr og hunner i avl skal have kalk oftere.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Pristurus crucifer er et lille, hurtigt og vagtsomt dyr, der ikke egner sig til håndtering. Halen kan knække af, hvis man griber om den. Tag kun dyret op, når det er nødvendigt.

Slægten bruger halen til at signalere med, og hannerne er territoriale over for hinanden. To hanner holdes derfor ikke sammen. Enkeltvis eller som par i et rummeligt terrarie med mange skjul er den sikreste løsning. Del dyrene straks, hvis hunnen bliver jaget.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for arten. Hannerne kendes på den kølede underside af halen og på hemipenisbulerne ved halens rod. Vent med avl, til dyrene er fuldt udvoksede.

PARRING

Parringsadfærd og eventuel hvileperiode er ikke dokumenteret for arten. En kortere dag og lidt køligere temperaturer om vinteren giver en årsrytme, der passer til klimaet. Hold øje med første møde mellem hannen og hunnen, og fjern hannen, hvis han jagter hunnen vedholdende.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger 1-2 hårdskallede æg ad gangen, oftest kun ét. Hvor mange gange hun lægger om året, er ikke dokumenteret. Giv hende en æglæggekasse med mindst 10 cm let fugtigt sand, og sørg for rigelig kalk og foder.

INKUBATION

Inkubationstiden er ikke dokumenteret for arten. Boksens 70-90 dage ved 28 °C er lånt fra *Pristurus carteri*. Æggene flyttes forsigtigt, uden at de vendes, til en lille boks med let fugtig vermiculite eller perlite. Hos *Pristurus carteri* afhænger ungernes køn af temperaturen, så hold den jævn under hele udrugningen.

OPDRÆT AF UNGER

Vækst og opdræt er ikke dokumenteret for arten. Ungerne er små og får de mindste foderdyr, som springhaler, bananfluer og nyklækkede fårekyllinger, dagligt og pudret med kalk. De skal i en lille, tæt faunaboks eller et lille terrarie med skjul, en varm plet, UVB og en meget lav vandskål, adskilt fra de voksne.

Sundhed og typiske fejl

Der er ikke dokumenteret sygdomme, der er særlige for *Pristurus crucifer* i fangenskab. De typiske fejl for små, dagaktive ørkengekkoer er:

- For lidt UVB og kalk, som kan give bløde knogler og rystelser.
- For høj fugtighed og dårlig ventilation, som giver hud- og luftvejsproblemer.
- Overophedning under en for kraftig lampe uden køligt område.
- Tabt hale. Halen smides ved stress eller fastholdelse og vokser kun delvist ud igen.
- Hudrester på tæer og halespids. Sidder der rester, så sæt dyret et par timer i en boks med våd køkkenrulle.
- Mider, som kan sidde i lommer i armhulerne. Kig efter små røde eller orange prikker.

Et sundt dyr er hurtigt og vagtsomt og har klare øjne og en fyldig hale. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig eller holder op med at spise.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.